

SOC103 Obecná sociologická teorie

Bakalářské prezenční studium sociologie, FSS MU, 2010 jaro

6 kreditů

vyučující: Csaba Szaló, Radim Marada

konzultační hodiny: Csaba Szaló – středa 14.30-16.00

Radim Marada – úterý 15:00-17:00

asistenti: Martina Klosová, Arnost Svoboda, Pavel Pospěch,
Gábor Oláh

Forma výuky: přednáška

Místo a doba výuky: P51, středa, 10.00 hod.

Anotace

Tento kurs navazuje na kursy "Úvod do sociologie" a "Klasické sociologické teorie" a má za cíl zorientovat studující v některých základních paradigmatech a tématech současné sociologické teorie. Látka je přitom probírána ve dvou úrovních. V první se posluchači seznamují se základními teoretickými tradicemi, které se prosazují v současném sociologickém myšlení. Ve druhé pak s klíčovými koncepty a výkladovými schémata, které se v těchto tradicích uplatňují a činí z nich výzkumné programy pro empirické analýzy.

Nejde tedy pouze o znalosti jednotlivých témat, paradigmat, představitelů a jejich prací. Studující si především osvojují schopnost rozeznávat interpretační možnosti jednotlivých paradigmat a jejich klíčových konceptů při analýze konkrétních sociálních problémů. Základní procvičovanou dovedností je schopnost identifikovat a formulovat sociální problémy v sociologickém jazyce, zasazovat je do obecného sociologického konceptuálního rámce a také schopnost interpretovat výsledky různých typů empirických výzkumů s ohledem na širší sociální souvislosti a jejich specifická zadání.

Ačkoli literatura předepsaná k tomuto předmětu může být také součástí literatury předepsané k příslušné části Státní závěrečné zkoušky, kurs samotný nemá a nemůže nahrazovat samostatnou přípravu na SZZ. Má jí však napomoci tím, že kultivuje schopnost samostatně studovat sociologickou teoretickou literaturu a orientovat se v ní.

Podmínky úspěšného absolvování předmětu:

(a) Odevzdání dvou průběžných písemných prací. (b) Vykonání písemné zkoušky.

Průběžné písemné práce

Zadání první průběžná písemná práce: Studující vypracuje písemnou práci na základě knihy Bourdieu (1998). (a) shrne nejdůležitější témata, koncepty, argumenty a závěry jedné kapitoly - výběr z kapitol 2-7,

(b) nastíní vlastní interpretaci vztahu hlavních konceptů z této kapitoly ke kapitole první,

(c) uvede vlastní příklad vztahující se k zpracované kapitole.

Rozsah práce cca. 9000 znaků včetně mezer tj. 4-5 normostran. Termín odevzdání písemné práce: 14.04.2010. Přepřacování písemné práce snižuje celkové hodnocení kurzu o jeden stupeň. Plagiát není pouze důvodem nepřijetí písemné práce ale také okamžitého ukončení kurzu s hodnocením F.

Zadání druhé průběžné písemné práce: Studující vypracuje písemnou práci na základě textu Foucault 2000, nebo Habermas 2000 nebo Alexander 2000a.

- (a) shrne nejdůležitější témata, koncepty, argumenty a závěry zadaného textu,
(b) charakterizuje vybraný sociologický pojem z textu, a to ve vztahu k jiným sociologickým pojmům autora a/nebo jiných sociologických teorií,
(d) uvede vlastní příklad vztahující se k zpracovanému textu.

Rozsah práce cca. 9000 znaků včetně mezer tj. 4-5 normostran. Termín odevzdání písemné práce: 19.05.2010. Přepřacování písemné práce snižuje celkové hodnocení kurzu o jeden stupeň. Plagiát není pouze důvodem nepřijetí písemné práce ale také okamžitého ukončení kurzu s hodnocením F.

Písemná zkouška

Písemná zkouška má podobu testových a otevřených otázek z literatury uvedeném v osnově kurzu. Počet bodů potřebných pro získání kreditů je minimálně 60 ze 100 maximálně možných.

Osnova

24.02. Úvod do problematiky: teorie, modernita a krize (CSZ)

četba: Harrington 2006: 27-40, 291-311.

03.03. Struktura a jednání (CSZ)

četba: Bourdieu 1998: 9-40.

10.03. Habitus, sociální pole a symbolický kapitál (CSZ)

četba: Bourdieu 1998: 68-151.

17.03. Makro a mikrosociologie (RM)

četba: Berger, Luckmann 1999: 25-50, Harrington 2006: 161-185.

24.03. Společnost jako objektivní realita (RM)

četba: Berger, Luckmann 1999: 51-127.

31.03. Společnost jako subjektivní realita (RM)

četba: Berger, Luckmann 1999: 128-180.

05.04 - 11.04. Týden pro samostudium. Výuka neprobíhá.

14.04. Odevzdání první průběžné písemné práce

21.04. Modernita, moc a vědení (CSZ)

četba: Foucault 2000: 275-315, Harrington 2006: 267-288.

28.04. Modernita a kulturní krize (RM)

četba: Habermas 2000: 97-119; Bell 1999: 57-100, Harrington 2006: 215-237.

05.05. Modernita: sociální diferenciacce a kolektivní identita jako dvojí osa občanské inkluze (RM)

četba: Alexander 2006a: 16-44, 2006b: 49-70 ; Marada 2006 72-113.

12.05. Modernita, postmodernita a krize vědeckého poznání (CSZ)

četba: Lyotard 1993: 119-147; Harrington 2006: 337-381

19.05. Odevzdání druhé průběžné písemné práce

Literatura

Alexander Jeffrey C. 2006a. „Ústřední solidarita, etnická okrajová skupina a sociální diferenciací“ In: Marada, Radim (ed.). *Etnická různost a občanská jednota*. Brno: CDK. s. 16-44.

Alexander Jeffrey C. 2006b. „Promyšlení 'způsobů začlenění': asimilace, napojování a multikulturalismus jako varianty občanské participace“ In: Marada, Radim (ed.). *Etnická různost a občanská jednota*. Brno: CDK. s. 49-70.

Bell, Daniel. 1999. *Kulturní rozpory kapitalismu*. Praha: SLON.

Berger, Peter. L., Thomas Luckmann. 1999. *Sociální konstrukce reality*. Brno: CDK.

Bourdieu, Pierre. 1998. *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.

Foucault, Michel. 2000. *Dohlížet a trestat*. Praha: Dauphin.

Habermas, Jürgen. 2000. *Problémy legitimacy v pozdním kapitalismu*. Praha: Filosofia.

Harrington, Austin. (ed.) 2006. *Moderní sociální teorie: základní témata a myšlenkové proudy*. Praha: Portál.

Lyotard, Jean-Francois. 1993. *O postmodernismu*. Praha: Filosofický ústav AVCR.

Marada, Radim. 2006. „Od Marxe k Alexanderovi: Občanská inkluze jako problém moderní společnosti“ In: Marada, Radim (ed.). *Etnická různost a občanská jednota*. Brno: CDK. s. 72-113.